

τῶν αὐτοῦ ἡ βλάβη γέγονεν. ὅφελει γὰρ πάντα ποιεῖ, ὃσα περὶ τὰ ἴδια ποιεῖ ἐπιμελῆς οἰκοδεσπότης.

Τὰ ἐν ζωῇ τοῦ διαθεμένον παλαιαθέντα ὁ κληρονόμος ἀνανεοῦν οὐκ ἀναγκάζεται· ὥσπερ οὐτε ἥντικα ἡ δεσποτεία τινὶ ληγατεύθη.

Ἐξ'. PAUL. Άριθμεῖ κατὰ τοῦ τὴν χρῆσιν ἔχοντος ὁ ἀκούλιος καὶ ἡ περὶ ὑποφθορᾶς δούλου ὄγων [καὶ ἡ περὶ ἕρθεως], ἐὰν βισανίσας χείρονα τὸν δούλον ἐποίησεν.

Ἐξ'. IUL. Ὁ ἔχων χρῆσιν καρπῶν δύναται πωλεῖν αὐτὴν καὶ ἀκοντος τοῦ δεσπότου ἡ καὶ τοῦ κληρονόμου αὐτοῦ.

Ἐξ'. ULPI. Ὁ τοκετὸς τῶν δουλῶν⁴⁶⁾ οὐκ ἀνήκει τῷ τὴν χρῆσιν τῶν καρπῶν ἔχοντι· οὐδὲ ἔχει ἐπ' αὐτῷ χρῆσιν, εἰ μὴ ὅτας εἴπη ὁ διαθέμευος. ἡ δὲ γονὴ τῶν θρεμμάτων τῷ τὴν χρῆσιν τῶν καρπῶν ἔχοντι ἀνήκει.

Ἐνθα ὁγέλης ἡ βουκολίου χρῆσις καρπῶν ληγατεύεται, ὅφελει τὰ φθειρόμενα ἀναπληροῦν ἐκ τῶν ἐπιγεννωμένων.

[Ἐξ'. Πομπων.] Καὶ τὰ ἔχοντα· καὶ γίνεται

ἡ οἱ τούτῳ διαφέροντες χεῖφον τὸ πράγμα δι' οἰκείου πεποιησαν φάκτου· ἐνταῦθα γὰρ καὶ ἀποτάσσονται βούληται τῷ οὐσιοφρούτῳ, καταδικάζεται παρασκεῦν τῷ ποσότητα, ἐφ' οὗν τὸ πράγμα χεῖφον γεγένηται χρῆσις γὰρ τὸν οὐσιοφρούτονάριον πᾶν, ὅπερ ὄγαθός οἰκοδεσπότης ἐπὶ τοῖς οἰκείοις ἐποίησε πράγμασιν⁴⁷⁾, τούτο καὶ αὐτὸς ποιεῖ ἐπὶ τῷ πράγματι, καθ' οὐ ἔχει τὸν οὐσιοφρούτοντον. τοῦτο δὲ λέγω καὶ διληγούσιαν αὐτὸν ἀπατᾷ, δόσον ἵκε πρὸς τὸν [οὐσιοφρούτοντον] καὶ τοὺς αὐτὸν διαφέροντας⁴⁸⁾ περὶ αὐτοῦ γὰρ καὶ τὸ παρὸν διγ. φησὶν εὐθὺς ἐν ἀρχῇ κατ² αὐτὸν τὸ προσοίμον ἐπελ ξυλίπαν κούν . . . ὁ οὐσιοφρούτονάριος] πα . . . τούτοντι σπουδὴν αὐτὸς ἐπὶ τοῖς [οἰκείοις] τίθεται πράγμασιν, ὡς ὁ οὐληταῖος ἐν τῷ θέτῃ τὸν παρόντος βι. διγ. [αἱ φροντὶς τοι] τοῦ θετοῦ . . . κατὰ τὴν παραγραφὴν⁴⁹⁾ . . . τοιδικοὶ τοῦ αὐτοῦ ὡς . . . τυχεῖ . . . καὶ ἐνταῦθα κείμενον εἰς . . .

ἀνων. ση. [τοῦτο διὰ τὸ ἀδιαστίκτως εἰσημένον ἐν τῷ ζ¹) καὶ ἀν[άγ. αὐτό.]

ἐν αντιοφ. ἀνάγν. [τί.] θ διγ. α' καὶ β'. ἐν γὰρ τῷ α' [φησὶ, ὅπις ἡ] σφαλίζεται ὡς ἐν [ὅδοις] . . . διαγίνεσθαι.

[ώστερ τοῦ] οὐσιοφρούτου λεγατεύετος [οὐκ ἀνάγκη] ἀντεῖται ὁ κληρονόμος τῷ χρόνῳ οὐσιοφρούτου διορθώσθαι, οὔτος οὐδὲ ἐάν τῷ προποιεταί ληγατεύθη, μείνῃ δὲ ὁ οὐσιοφρούτος παρὰ τῷ κληρονόμῳ, ποιεῖν τι τούτῳ ὁ κληρονόμος ἀναγκάζεται. καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν, εἴτε προποιεταί μονον εἴτε οὐσιοφρούτος [μείνῃ παρὰ τῷ] κληρονόμῳ, ποιεῖν τι καὶ διορθώσθαι, τὰ οὐσιοφρούτα ὡς ἀνάγκη ἐν κληρονόμον. ὑπεξέλθει μοι τὰ σαρτ[α τέκτα καὶ] τας οὐμέτους ἐπανοφρούτως τοῦτο γὰρ, ἐνθα τὸν οὐσιοφρούτον ἔχει, ποιεῖν ἀναγκάζεται, ὡς ὁ καθύ . . . [οὐσιοφρούτονάριος].

τοῦ ἀνων. ἀνάγν. τὸ τέλος τοῦ ιε' διγ. καὶ τὸ κγ' καὶ βι. ε' τι. α' διγ. ιγ', ιε'.

τοῦ αὐτοῦ. καὶ μισθοῖ καὶ [δωρεῖται], ὡς βι. ιβ' . . . καὶ λβ'.

ἔγγρηθη μὲν τὸ παλαιὸν, εἰ τῆς θεραπαίης ὁ τοκετὸς διαφέρει τῷ οὐσιοφρούτονάριῳ, καὶ πολλὴ περὶ τούτου γέγονεν ἀμφορθῆσις⁵⁰⁾ ἐκάπεται δὲ ἡ τοῦ βροτοῦ γνώμη μᾶλλον, καὶ τὸ λέγειν τὸν τοκετὸν τῆς θεραπαίης [μῆτ¹] διαφέρειν τῷ οὐσιοφρούτονάριῳ διὰ τὸ μὴ εἶναι καρπὸν τὸν τοκετόν. τῆς γὰρ ἀνθρώπου ἀνθρώπου εἶναι εἴναι καρπόν; διὰ τοι τοῦτο οὐτε τὸν οὐσιοφρούτον τοῦ παρὰ τῆς θεραπαίης τεχθέντος δύναται ὁ οὐσιοφρούτονάριος ἔχειν, πλὴν εἰ μὴ ίδικῶς καὶ αὐτὸν τοῦ παρὰ τῆς θεραπαίης τεχθέντος ἦτοι μέλλοντος τίκτεσθαι

facto damnum factum sit. Debet enim omnia facere, quae diligens paterfamilias circa res suas facit.

Quae vivo testatore vetustate deteriora facta L. 65. §. 1. sunt, heres reficere non cogitur: sicut nec quum pro- D. VII. 1. prietas alicui legata est.

LXVI. Paul. Competit adversus usufructuarium L. 66. legis Aquiliae actio et servi corrupti et iniuriarum, D. eod. si torquendo servum deteriore fecerit.

LXVII. Iul. Usufructarius etiam invito domino L. 67. et herede eius usumfructum vendere potest. D. eod.

LXVIII. Ulpi. Partus ancillarum ad usufructuarium L. 68. pr. et pertinet: neque habet in eo usumfru- §. 1. D. eod. etum, nisi testator id nominatim expresserit. Partus autem pecorum ad usufructuarium pertinet.

Si gregis vel armenti ususfructus legatus sit, in §. 2. locum defunctorum capitum ex adgnatis gregem sup- pleare debet.

LXIX. Pompon. Et inutilium: et substituta L. 69. D. eod.

etiam dig. 48 et legas dig. sequens. Aliud est, si ipse usufructarius vel qui ad eum pertinent proprio facto rem deteriorem fecerint: hoc casu enim, si vel renuntiare usufructui maluerit, condemnatur in quantum res deteriora facta est. Debet enim usufructarius omne, quod bonus paterfamilias in suis rebus facit, et ipse facere in re, cuius usumfructum habet. Hoc autem dico et diligentiam ab eo exigo, quantum spectat ad usufructuarium eosque, qui ad eum pertinent: de hoc enim loquitur etiam praesens digestum statim in principio culpm usufructarius [praestat], hoc est diligentiam, [quam] ipse in suis rebus praestat, ut Ulpianus tit. 9 huius libri dig. 1 [§. 3] dilucide et — — — — —

121. Anon. [ad l. 64]. Nota hoc propter id, quod indistincte dictum est dig. 7 [§. 2], et lege hoc dig.

122. Enantioph. [ad l. 65 pr.] Lege tit. 9. dig. 1 et 2. In dig. 1 dicit, cavere eum, usurum se tamquam propriis

123. [Steph. index l. 65 §. 1]. Quemadmodum usufructu legato non cogitur heres vetustate corrupta reficere, ita etiam, si proprietas legata sit, ususfructus autem penes heredem remaneat, huiusmodi quid facere heres non compellitur. Et ut breviter dicam, sive nuda proprietas sive ususfructus apud heredem remaneat, facere aliquid heredem et reficere corrupta nequaquam opus est. Excipe tamen sarta tecta et modicas refectiones: haec enim facere cogitur, si usumfructum habeat, ut usufructarius.

124. Anon. [ad l. 66]. Lege finem dig. 15 et dig. 2³ et lib. VI tit. 1 dig. 13, 15.

125. Eiusdem [ad l. 67]. Etiam locat et donat, ut lib. XII (?) et 32.

126. [Steph. index l. 68-69.] Quaesitum est olim, an partus ancillae usufructario competit, et multum de eo dubitatum est. Obtinuit autem magis Bruti sententia, qui dicebat, partum ancillae fructuario non competere, quia partus non sit fructus. Quis enim hominem fructum hominis esse dixerit? Ideoque nec usumfructum partus ancillae usufructarius habere potest, nisi forte specialiter etiam partus ancillae futuri usumfructum testator ei legaverit. Nam quum possimus eorum, quae

46) Cod. δούλων.

47) Cod. πράγμασι ἄν.

48) Forte πράγμασι πᾶν.

49) Deest in Cod.

τὰ μὲν ὑποβληθέντα τοῦ τὴν δεσποτείαν ἔχοντος· τὰ δὲ ὑπέρ ἀν ὑπεβληθησαν, τοῦ τὴν χρῆσιν ἔχοντος.

I. 70. pr. [ο'. Οὐλπ.] Ἐν ἡρημέρῳ οὖν τέως ἐστὶ τὰ
§. 1. τικτόμενα, καὶ μὴ ὑποβάλλων ἐνέχεται.
D. VII. 1.

§. 2. Καὶ τῆς γονῆς ἀποθησούσης ἄλλην ὑποβάλλειν ἀναγκάζεται· τὸ δὲ κρέας τῆς ἀποθησούσης γονῆς τῷ τὴν χρῆσιν τῶν καρπῶν ἔχοντι διαιφέρει.

§. 3. Τὸ διαφάλλειν ἐπὶ τῶν ἀγελῶν καὶ τῶν ὄμάδων⁴⁷⁾ κρατεῖ· οὐ μὴν ἐπὶ τῶν καθ' ἔκαστον κεφαλαίων.

§. 4. 5. Τοῦ μὲν τὴν χρῆσιν ἔχοντος τῶν καρπῶν εἰσι τὰ τικτόμενα πεπληρωμένης τῆς ἀγέλης· ἐξ αὐτῶν

τὸν οὐσούφρουκτον ἔτυχεν αὐτῷ λεγατεύσας ὁ διαιθέμενος. εἰ γάρ δυνάμεθα καὶ τὸ μὴ ὄντα τέως ἐν φυσεῖ, ἐλπιζόμενα δὲ γίνεσθαι, δεσποτείας λόγῳ λεγατεύειν, τὸ δίποτε μὴ καὶ τὸν οὐσούφρουκτον αὐτῶν λεγατεύοντας; ταῦτα μὲν περὶ τοῦ τῆς θεραπαιᾶς τοκετοῦ, καθ' ἣν ἔχει τὶς οὐσούφρουκτον. τας μέντοι γονας τῶν θεραπαιῶν φρσὶ σαβίνος τὰν κάσσοις τῷ οὐσούφρουκτοναριῷ διαφέρειν, καὶ ὅτι μὲν ἡ τῶν θεραπαιῶν γονὴ διαφέρει τῷ οὐσούφρουκτοναριῷ δῆλον· εἰ μέντοι ὀγέλη ἔστιν, ἢς ἔχει τὸν οὐσούφρουκτον, ἀνάγκη ἐστὶν πάλιν οὐτοὺς ἐκ τῶν ἐπιτεχθέντων θεραπαιῶν τεχθέντων ἔτερα καὶ ὑποβάλλειν εἰς τὸν τόπον τῶν ἥδη τελευτησάντων καὶ οὕτω τὸν τῆς ἀγέλης περιουσῶν καὶ αναπληροῦν ἀφιθμόν. εἰ δὲ καὶ [μῆ]ντος ἐτελεύτησάν ταν τῶν τῆς ἀγέλης θεραπαιῶν ἄλλο ὀχρεαὶ γεγόνασι, καὶ οὕτω εἰς τὸν τοπον αὐτῶν ὑποβάλλειν ἔτερα γονὴ τὸν οὐσούφρουκτον⁴⁸⁾ ἀπὸ τοῦ τεχθέντον θεραπαιῶν^{w)}, ὥστε μετὰ τὴν αὐτῶν^{x)} ὑποβολὴν^{y)} αὐτὰ τὰ ὀχρεαὶ τῆς τοῦ οὐσούφρουκτοναριού γένεται τοῦ δεσποτείας· καὶ γαρ οὐ δίκαιον ἔστι τὸν προπειτάσιον καὶ τὰ ἄντα τῶν ὀχρεαίων ὑποβαλλόμενα^{z)} καὶ [πα]ρακατέχειν ὑπέρ [ῶν] αὐτὰ ἀτεκατεστηταί· ταῦτα τὸν οὐσούφρουκτοναριούν καὶ [αὐτοῖς] γίνεται μὴ δεσποτείας αὐτῶν μὴ τροδιτεύῃ, οὕτω καὶ τὸ ὑπέρ ἀντεκατεστητος ἔτερα δὲ οὐσούφρουκτοναριούς⁴⁹⁾ αὐτοῦ γένεται τὸν οὐσούφρουκτοναριού, καὶ τὸν τῶν τελευτησάντων τοῦ τοκετοῦ τοῦ μετα ταῦτα γενομένον τὸν τῆς ἀγέλης αναπληρώσαι ἀφιθμόν^{z)} καὶ ἀναγκάζεται ἐκ τῆς μετὰ ταῦτα γενομένης γονῆς⁵⁰⁾ αντικαθιστάν⁵¹⁾ ἔτερα, εἰκότως τὸ κρέας αὐτῆς τῆς τελευτησάσης γονῆς αὐτῷ τῷ οὐσούφρουκτοναριού, καὶ δῆλος δὲ λογισμός· ἔνθα μὲν γαρ ἀγέλης ἔχει τὸν οὐσούφρουκτον, καὶ συμβῇ τινα [τελευτήσαι τῶν] θεραπαιῶν, η⁴⁾ τῆς ἀγέλης ἔτι σαζεῖται προσηγορία, καὶ ὁ ταντης οὐσούφρουκτος φυλαττεῖται τοσοῦντος, ἐφ' οὖσαν⁵²⁾ τὰ περιεπθέντα⁵³⁾ τῶν θεραπαιῶν ἀφιθμόν⁵⁴⁾ ἀναπληροῦν⁵⁵⁾ ἀγέλης, τοιτέσπι μὴ ἐλάττονα εἰη τῶν δέκα θεραπαιῶν, [καὶ]^{f)} οὐ

quidem sunt domini proprietatis: ea vero, pro quibus submissa sunt, usufructuarii.

LXX. Ulp. In pendentī igitur interim est foetū dominū: et nisi submittat usufructuarius, tenetur.

Et si decesserit foetus, alium submittere debet: caro autem foetus demortui ad usufructuariū pertinet.

Quod dicitur, usufructuariū submittere debere, in gregib⁹ et universitatib⁹ obtinet: nec vero in singulis capitib⁹.

Ad fructuarium quidem pertinent foetus pleno grege editi: ex his autem in locum defortuorum

nondum sunt in rerum natura, futura tamen sunt, legare proprietatem, cur non legarem usumfructū? Haec de partu ancillae, cuius quis usumfructū habet. Foetus autem pecorum Sabinus et Cassius aiunt usufructuario competere. Et pecorum quidem foetus usufructuario competere manifestum est: sin autem grex sit, cuius usumfructū habet, oportet eum rursus ex natib⁹ substituere alia et submittere in locum defunctorum, et sic numerū gregis incolūmē servare et supplerē. Sed et si pecora non sint defuncta, sed inutilia facta, etiam sic in locum eorum alia submittere debet usufructuarius ex pecorib⁹ postea natis, ut post substitutionem inutilia illa propria usufructuarii fiant; neque enim aequum est proprietarium et ea habere, quae pro inutilib⁹ substituta sunt, et retinere ea, pro quibus substituta sunt haec usufructuarii eiusque fiant, ita ut non opus sit traditione a proprietario facienda; nam quemadmodum substituta proprietarii fiant, simulaque usufructuarius ea substituerit, licet specialiter proprietario non tradantur, eodem modo etiam ea, pro quibus substituta sunt usufructuarii fiant secundum ususfructus vel fructū naturam, hoc est quemadmodum fructus usufructuarii fiant, licet proprietarius eos non tradiderit, ita etiam ea, pro quibus usufructuarius alia substituit, ipsius ususfructuarii fiant, quamvis proprietarius ea non tradiderit.

127. [Steph. index l. 70 §. 2] Quandoquidem igitur dominus foetus est, et si qua ex pecoribus adgnatis mori contigerit, haec periculū usufructuarii sunt, quia omnino ex foetu postea adgnato gregis numerū supplerē debet et ex foetu postea nato alia substituere compellitur, naturaliter caro foetus demortui ipsi usufructuario competit.

128. [Steph. index l. 70 §. 3.] Quod dicitur usufructuariū in locum defunctorum pecorum alia substituere debere, verum est, ubi gregis vel armenti vel equiti, id est universitatis eiusdam, usumfructū quis habet. Si enim non universitatis, sed singulorū caputū, periculū ad proprietarium spectat. Et ratio manifesta est. Nam si gregis usumfructū habet, si vel nonnulla pecora mori contigerit, tamen gregis nomen adhuc saluum est, eiusque ususfructus incolūmis manet, quamdiu quae supersunt pecora numerū gregis efficiunt, hoc est non minus quam decem pecora sunt,

47) Cod. νομάδων. Caeterum in hoc verbo expl. fol. 179. 184. Inc. fol. 136. 137.

v) Deest in Cod.

w) Cod. χρημάτων.

x) Legebam in Cod. ουτ. μετα τ.. ἀχρει.

y) Cod. ἀτεκατέσητη ἔτερα δὲ οὐσούφρουκτος.

z) Codicis lectio corruptissima. Nimisrum post ἀφιθμόν^{z)} pergit: διτι τοινυ αὐτῷ κανδετείται τῷ οὐσούφρουκτοναριῷ διτι ἀγέλης πάσα εἰσὶν αὐτῷ ἐκ τοκετοῦ τοῦ:

a) cf. Schol. I. II. 267 sq. Fabroti.

b) Cod. ἔστι.

c) Cod. τέως.

d) Cod. οὐτοῦ habere videbatur.

e) Cod. περιληγθέντα.

f) Cod. non habet.

δὲ ὑποβάλλει ἀντὶ τῶν φθειρομένων. τὸ οὖν ὑποβάλλειν φάκτον ἐστὶν, ὥσπερ διατίθεται· καὶ γίνονται τὰ ὑποβληθέντα τοῦ τὴν δεσποτείαν ἔχοντος.

[οα'. MAR]CELL. Ἐὰν ἐν τῷ μεσαύλῳ, καθ' οὗ
χρῆσιν ἔχω, ἄλλος ἐποικοδομήσῃ, καὶ καταλυθῇ τὸ
ἔργον εἰσὼ τοῦ χρόνου τῆς ἀχρησίας, ἀποκαθίσταται
μοι ἡ κορησίς.

[οβ'. Οὐλπ.] Όψις ἔχων δεσποτείαν ἰσχυρῶς ληγατεύει τὴν κρῆσιν· καὶ ἀριθμός, εἴτε ζῶντος αὐτοῦ ἐπανέλθῃ πρὸς τὴν δεσποτείαν ἢ καὶ τελευτήσαντος αὐτοῦ πρὸς ὑπεισελεύσεως τῆς κληρονομίας ἢ μετὰ ταῦτα.

ογ'. Ρομπο. Ἐάν μεσαύλον ληγατευθῆ μοι κορησίς, δύναμαι καλίθην ἐν αὐτῷ ποιεῖν πρός φυλακήν τῶν ἔκεισε πραγμάτων.

οδ'. [Γαϊ.] Ἐὰν δούλῳ μον καὶ ἄλλῳ διαιφέ-
ροτί σοι ληγατενθῆ χρῆσις, οὐτως ἐστὶν ὡς ἡμῖν
ληγατενθεσης, καὶ ἔξ ίσου ἡμῖν διαιφέρει.

capitum alia submittit. Submittere igitur facti est, sicut divisio: et submissa fuent proprietarii.

LXXI. *Marell.* Si in area, in qua usumfructum habeo, alias aedificaverit, et aedificium dissolutum sit intra tempus non utendi, ususfructus mihi restituitur. L. 71. D. VII. 1.

LXXII. *Ulp.* Qui nudam proprietatem habet, *L. 72.*
recte usumfructum legat: et competit, sive vivo eo *D. eod.*
ad proprietatem redierit sive mortuo ante aditam
hereditatem vel postea.

LXXXIII. *Pompo.* Si areae ususfructus mihi legatus sit, easam in ea aedificare possum ad custodiā rerum, quae illic sunt. L. 73.
D. eod.

LXXIV. *Gai.* Si servo meo et alii ad te pertin- L. 74.
nenti ususfructus legatus sit, perinde est, ac si nobis D. eod.
legatus esset, et aequaliter ad nos pertinet.

[ΤΙΤΛΟΣ Β'.]

Περὶ χρήσεως καρπῶν προβανξανομένης.

Bk. ξ' τῶν διγ. τι. β'.⁴⁸)

[α'. Οὐλπιαρ.] "Οτε ἡρωμένως ληγατευθῆ ἢ
χρῆσις τῶν καιρῶν, οὐ μὴν ὅτε διηρημένως, ἀριθμεῖ
τὸ δίκαιον τῆς προσαντήσεως.

³Ἔαν οὖν κοινῷ δούλῳ ληγατευθῆ κοήσις καρπῶν καὶ ὁ εἰς τῶν δεσποτῶν μὴ καταδέξῃται ἢ μὴ κοήσῃται, τὸ μέρος αὐτοῦ τῷ ἐτέρῳ δεσπότῃ προσανέξει, καὶ ἀνίσως ἐδεσποῖτο. εἰ δὲ κοινῷ δούλῳ

σβέντατε) δ οὐσούφρουκτος
..... καὶ ἐνὸς γται δ οὐσουφρουκτονάριος
|| || || || -
εἴτε ἔμοι τοῦ κάδ.
τί λγ' διατ. ιέ καὶ ιζ.

[TITULUS II.]

De usufructu accrescente.

Lib. VII Dig. tit. 2.

I. *Ulpian.* Quum coniunctim ususfructus legatus est, non etiam quum separatim, ius accrescendi competit. L. I. pr. D. VII. 2.

Itaque si communi servo ususfructus legatus sit §. 1. 2.
et alter ex dominis non admittat legatum vel non
utatur, pars eius alteri domino accrescit, licet non
ex aequa parte servus ad eos pertineret. Si vero

et ususfructus || || || || || | - - - - -

1. [Steph. index l. 1 pr. §. 1. 2 D. VII, 2.] Abhinc
etiam de usufructu

48) Addit Cod: *uráyvwθi* *to* *is'* *diy.*

g) Expl. fol. 179, 184. Inc. fol. 136, 137.

ληγατευθῆ κορῆσις καρπῶν, καὶ διηρημένως πέτρῳ ληγατευθῆ, τὸ φθειρόμενον μέρος ἐνός τῶν δεσποτῶν μόνῳ τῷ ἐτέρῳ προσανήσει· ὥσπερ ὅτε δύο τισὶν ἡνωμένως, καὶ ἐτέρῳ διηρημένως ληγατευθῆ.⁴⁹⁾

L. I. §. 3. Ἐσθ' ὅτε καὶ χωρὶς ἐνώσεως χώρα τῇ προσανήσῃ·
D. VII. 2. σει· ἔνθα τοῦ αὐτοῦ πράγματος ἐμοὶ καὶ σοὶ κεχωριμένως εἰς δόλοκληρον κορῆσις καρπῶν ληγατευθῆ· τῇ γὰρ συνδρομῇ μειοῦται τὸ ἀλλήλων ληγάτον. ὅπερ καὶ ἐπὶ τῆς δεσποτείας ἐστί· τὸ δὲ μεῖζόν ἐστιν ἐν

..... εν λειον ὁ οὐσούφροφ σχῆμα φυλαττ .. καὶ οὔτε πρὸς τὴν προπημεταξίν οὔτε πρὸς τὸν τίτον ανερχετο κονιοῦγκτιμ καὶ ἐτέρῳ τινὶ σεπάστιμ οὐσούφροουκτος καταλέπεται, τὸ τον κονιοῦγκτου μέρος ἐπὶ ἔχεται, καὶ οὐκ ἐπ' ἐκείνον, ὃ σεπάστιμ οὐσούφροουκτον καταλέποτεν ὁ διαθέμενος.

κυρ. εἰ κονιοῦγκτιμ ληγατευθῆ τινας οὐσούφροουκτος, τὸ μέρος τὸ πρασιτηρθέν ἡ ἀσθενήσαν τοῖς λοιποῖς προσαν[ξ]εται. τὸ αὐτὸ καὶ ἐπικονιῷ οἰκέτῃ ληγατευθῆ καὶ εἰς δεσποτ[ης αὐτοῦ] παραπήσηται. εἰ δὲ τιτός καὶ τῷ ἐπικονῷ ἐμοὶ καὶ σοῦ οἰκέτῃ, ἡ τιτίος καὶ ἐμοὶ καὶ σοὶ κεχωριμένως⁵⁰⁾ ἐληγατευθῆ, μεταξὺ ἐμοὶ καὶ σοῦ μόνον χώρα τῇ προσανήσει.

εἰ δὲ δεσποτεία ληγατευθῆ κοινῷ δούλῳ καὶ παρασιτήσηται εἰς τῶν δεσποτῶν, οὐ προσανήσεται [τῷ] ἄλλῳ οὔτε τὸ ληγατον εἰς δόλοκληρον ἔκαστος ἀπατεῖ, ἀλλὰ πρὸς ἀνάλογιαν τῆς ἐπὶ τῷ δούλῳ δεσποτείας, ὡς βι. λα' διγ. κ. περὶ δὲ τῶν καταληπανομένων κοινῷ⁵¹⁾ δούλῳ ληγατον καὶ μηδονομον ἀναγρ. βι. κή τι. σ' διγ. μη καὶ βι. κή τι. σ' διγ. ξή, ξδ, ξε, ξξ καὶ βι. λ' διγ. ν καὶ πα'⁵²⁾ καὶ βι. λε τι. α' διγ. μη θε. ε.

ἔστιν ὅτε καν⁵³⁾ μὴ κονιοῦγκτιμ ὁ οὐσούφροουκτος ἐληγατευθῆ, τὸ τοῦ παρασιτουμένου μέρος προσανήσεται τῷ συλληγαταριᾳ. συμβαίνει δὲ τοῦτο, ὅταν σεπάστιμ, εἰς δόλοκληρον μέντοι, δύο τισὶν ὁ οὐσούφροουκτος ἐληγατευθῆ, εἰ γάρ τις οὐτοῦ καταλέπει δύο τισὶν οὐσούφροουκτον οὐτοῦς εἰτῶν· δίδωμε καὶ ληγατεύων τὸν οὐσούφροουκτον πρώτων τοῦ κονιοῦγκτου ἀργού καὶ σεκονδών δίδωμε καὶ ληγατεύων τὸν οὐσούφροουκτον τοῦ αὐτοῦ ἀργοῦ, φησὶ που κέλσος καὶ ἰούλιας, ἐπατεγον ἥμων τῶν ληγατασίων συντρέξειν ἀλλήλους. ἐπειδὴ γάρ ἐπατεγον ἥμων τῇ τον ἐπεινον συνδρομῇ πρὸς ἡμιους λαμβάνειν καὶ ἡθελητεν ὥσπερ διαθέμενος ἡμᾶς, εἰ καὶ μὴ τοῖς φημασιν ὑπὸ οὐν τῇ ἐγνοίᾳ, συντρέξειν ἀλλήλους, ἐοίκαμεν ἐν τούτῳ κονιοῦγκταριοις, καὶ εἰκότως τὸ τοῦ παρασιτουμένου μέρος τῷ ἄλλῳ⁵⁴⁾ προσανήσεται κατα μίμησιν τῆς ληγατευθῆς δεσποτείας· εἴναν γάρ τις δύο τισὶν εἰς δόλοκληρον τὸν αὐτὸν ἀγρὸν ληγατεύσῃ σεπάστιμ, τὸ τοῦ παρασιτουμένου μέρος ἐπὶ τὸν συλλεγαταριον ἔχεται, καὶ τον παντὸς ἀγροῦ θατερος τῷ ληγαταριών γίγνεται κυριος. ἐπι⁵⁵⁾ δὲ τον οὐσούφροουκτον οὐτος τὸ παρά τινος αὐτὸν ἀπολλιμένον μέρος προσανήσεται τῷ ἄλλῳ οὐσούφροouκτοναριώ, ώστε ἐπὶ μὲν τῆς δεσποτείας ἐν παρασιτεσ γίγνεται ἡ προσανήσης, ἐπὶ δὲ τον οὐσούφροουκτον οὐ μόνον ἐν παρασιτησ, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς ἀπατείας τον ἐνός χώρα τῇ προσανήσει. περὶ γάρ τοντο πατετε⁵⁶⁾ οἱ νομικοὶ συνήργεσαν, καὶ ὡς φασιν ὃ τε κέλσος καὶ ὃ ἰούλιας σοφώτατο τοῦτο παραδίδοντες, δι οὐσούφροouκτος δοκει⁵⁷⁾ ἐκάστην ἡμέραν συνιστάσθαι, διὰ γάρ της καθ ἡμέραν κορησας γνωρίζεται δι οὐσούφροouκτος, φάντον τινὸς ἔκαστοτε τοντεστο τον κεχωριμένον δεσμονος, ὡς δι οὐλπιανὸς ἐν προαιμιῷ τον ἔξης τι. φησιν, καὶ οὐκ ὡς ἡ δεσποτεία προσάπτας ἀρμότεις καὶ μονον μενονα βεβαιωτε παρά τον ἐπιποτημένον⁵⁸⁾, τοιγαδον ἐπειδη ἔκάστη ἡμέρα δι οὐσούφροouκτος δοκει πως συνιστάσθαι καὶ ἐν καιης ὀρμότειν, εἰκότως καὶ μετ την αὐτον κτησιν χώρα γίγνεται τη προσανήσει, καὶ ὀτεδήποτε θατερος τῶν συνουσφροouκτοναριών μη εὐδοι τον συν αὐτῷ δυνάμενον μέρος

49) Expl. fol. 136. 137. Inc. fol. 41. 42.

50) An κονιοῦγκτιμ;

i) Expl. fol. 136. 137. Inc. fol. 41. 42.

k) Numeri ν' et π' non satis certi. Potius videbar mihi legere τ' καὶ πγ'.

l) Cod. κατ.

m) Cod. ἄλλοτρο ..

communi servo ususfructus legatus sit, et separatim Petro relictus sit, amissa pars alterius ex dominis alteri soli accrescit: quemadmodum quum duobus coniunctim, et alteri separatim legatus est.

Interdum, etsi non sint coniuncti, locus est iuri accrescendi: puta si eiusdem rei mihi et tibi separatim in solidum ususfructus legatus sit: concursu enim legatum invicem minuitur. Quod et in proprietate obtinet. Sed in usufructu hoc plus est, quod etiam

2. Cyr. [l. I pr. §. I. 2.] Si quibus coniunctim ususfructus legatus sit, pars, quae repudiatur vel deficit, reliquis accrescit. Idem obtinet, si communi servo legatus sit et unus ex dominis eius repudiaverit. Si vero Titio et servo, qui mihi et tibi communis est, vel Titio et mihi et tibi separatim (coniunctim?) legatus sit, solum inter me et te ius accrescendi locum habet.

3. [Anon. sive Enant. ad l. I §. I.] Si tamen proprietas legata sit servo communi et unus ex dominis repudiaverit, alteri non accrescit nec solidum uteque legatum petit, sed pro rata dominii in servo, ut lib. XXXI dig. 20. De legatis autem et hereditatibus, quae relinquentur communi servo, lege lib. XXVIII tit. 6. dig. 48 [pr.] et lib. XXIX tit. 2 dig. 63. 64. 66. 67 (64. 65. 66. 67. 68) et lib. XXX dig. 50 [pr.] et 81 [§. 1] et lib. XXXV tit. 1 dig. 43 them. 5 (44 §. 8).

4. [Steph. index l. I §. 3.] Interdum licet non coniunctim legatus sit ususfructus, repudiantis portio collegatio accrescit. Accidit hoc, quum separatim, sed in solidum, ususfructus duobus legatus est. Nam si quis duobus usumfructum sic reliquerit: Do lego Primo usumfructum agri Corneliani et Secundo do lego usumfructum eiusdem agri, Celsus et Julianus ait, utrumque nostrum legatariorum invicem concurrere. Nam quum uteque nostrum concursu alterius partem dimidiam fert, et quasi voluit testator, si non verbis certe mente, invicem nos concurrere, ideo coniunctis similes sumus, et consequenter repudiantis portio alteri accrescit ad instar proprietatis legatae; nam si quis duobus in solidum eundem agrum separatim legaverit, repudiantis portio ad collegatarium transit, et alter legatarius totius agri dominus fit. Sic in usufructu pars ab altero repudiata alteri usufructuario accrescit, ut in proprietate legata ob repudiationem ius accrescendi obtinet. In usufructu autem non solum si repudiaverit alter, sed etiam si amiserit, ius accrescendi locum habet. De hoc enim omnes Icti consenserunt, et ut aiunt Celsus et Julianus prudentissime hoc tradentes, ususfructus quotidie constitui videtur. Nam in usu quotidiano ususfructus consistit, et facto aliquo eius, qui utitur, indiget, ut Ulpianus in principio tituli sequentis dicit, nec sicut dominium semel tantum competit, firmiter constitutum apud Igitur quum quotidie ususfructus constiui et de novo competere videatur, consequenter etiam posteaquam acquisitus est, iuri accrescendi locus est, et quum primum alter ex usufructuaris non inveniet, qui secum partem ususfructus habere possit, in totum eo utetur iure accrescendi. Ususfructus enim ambulatorius est, quod de proprietate non potest dici; nam temporalis proprietas non datur. Usufructarius igitur in to-

n) In sequentibus hallucinatur librarius. Graeca intacta relinquere malo, vertendo periculum emendationis facturus.

o) Cod. πατετε.

p) Forte ἐδικονμένου, coll. verbis textus: quo vindicatur.

τῇ χρήσει τῶν καρπῶν, ὅτι καὶ μετὰ τὸ κτήσασθαι ἔν τοι εἰς ἀπολέση τὸ μέρος αὐτοῦ, τῷ ἄλλῳ προσαύξει. μὴ εὑρισκομένον δὲ ἐνὸς τῶν ὁφειλόντων συνδραμεῖν ἡγαμένων ἢ διηρημένων, ὁ εὑρισκόμενος τὸ ἄπαν νέμεται.

β'. AFRI. Ἐὰν ληγατευθῆ πρόγιμα ἄνευ τῆς κορήσεως τῶν καρπῶν, οὐκ ἔχουσιν οἱ κληρονόμοι τὸ τῆς προσαύξεως δίκαιον· ἀλλὰ τὸ φειδόμενον μέρος πρὸς τὸν τὴν δεσποτείαν ἔχοντα ἑποστρέφει. τότε γάρ ἔστιν ἡ προσαύξησις, ὅτε τὸ δύο ληγατευθὲν εἰς ὀλόκληρον τῇ συνδρομῇ διαιρεῖται.

γ'. ULPIA. Ἐὰν δύο δεσπόται παραδώσωσι τὸν

ἴκεν τοῦ οὐσουφρούντου, εἰς ὀλόκληρον κέχογται τούτῳ δικαΐης τῆς προσαύξεως. ὁ γάρ οὐσουφρούντος ἀμβυλούτογίος^{q)} τις ἔστιν, ἕπερ οὐκ ἔστιν εἰπεῖν ἐπὶ δεσποτείας προσαύξεως γάρ οὐκ ἔργωται δεσποτεία. κέχογται τούτῳ εἰς ὀλόκληρον ὁ οὐσουφρούντου πόσις τῷ οὐσουφρούντῳ μὴ ὄπις τοῦ συγκληπόντος καὶ διναγένουν μέρος ἔχειν τοῦ οὐσουφρούντου, καὶ οὐ διαφέρουμε, πότερον κοινούχτημα τὸν οὐσουφρούντον ὁ δικθέμενος ἐληγάτενσεν ἢ δισιογκτῆμα, ἐκάστῳ μέρτῳ αὐτὸν εἰς ὀλόκληρον καταλείποντας παρ' ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ κληρονόμου τὸν οὐσουφρούντον, ὃς δεδήλωται ἀντιτέθει.

εἰ δὲ δύο τοι περιφράσμένας ἐκάστῳ περὶ τέλειον ὁ οὐσουφρούντος ἢ προπλειαρία ληγατευθῆ, ζώδια τῇ προσαύξησι· ἀλλ' ἐπὶ τοῦ οὐσουφρούντου καὶ μετὰ τὸ συστῆναι.

ὅ λιπιανὸς καὶ τοῦτό φησι· ἐντραπάμενός τις δύο τινὰς κληρονόμους ἐληγάτενε τιτίν τὸν ἀγόρον τὸν κορελιανὸν δεδούντο οὐσουφρούντο, καὶ ἣν ὁ λεγατάρως προπλειαρίας, οἱ δὲ κληρονόμοι οὐσουφρούντουν. λέγει τοινῦν ὁ λιπιανὸς, ἔω εἰς τῶν κληρονόμων ἀπόλεστοι τὸ οἰκεῖον μέρος, οὐ τῷ συγκληπόντῳ προσαύξανται, ἀλλὰ πρὸς τὴν προπλειαρίαν ἐπινατέονται, ἐπειδὴ μὴ τῇ συγδομῇ τῶν κληρονόμων διαιρεῖσθαι δοκεῖ μεταξὺ αὐτῶν ὁ οὐσουφρούντος, ὥστε ὅπα πρόμα τέλειον οὐσουφρούντον τῆς καταλείποντὸς τοῦ αὐτοῦ πράγματος τέλειον πάλιν τὸν οὐσουφρούντον σεκούνδῳ καταλιμπανεῖ· τῇ γάρ ἐπιφορῇ καὶ τὸν συνδρομῇ σεκούνδον τὸ τοῦ πρώτου λεγάτον μειούνται. ἐπὶ δὲ τοῦ ὑποκειμένου θέματος ἐπειδὴ μὴ δεκνύεται ὁ τεστάτωρ εἰπών τῷδε τῷ κληρονόμῳ τὸν οὐσουφρούντον καταλιμπάνω καὶ τῷδε τῷ κληρονόμῳ [τὸν]^{r)} αὐτὸν οὐσουφρούντον, ἀλλὰ τὴν προπλειαρίαν ἐλεγάτεντος δεδούντο οὐσουφρούντος, τοῦτο δὲ τὸν οὐσουφρούντον πρὸ γερεδιταγίαν πάροτε προσεκύνωσε ἐξ ἀρχῆς ἐκατέρῳ τούτων τῇ ἑπτειδούσει τῆς δεσποτείας, εἰκότως οὔτε τῇ συνδρομῇ θατέφον τῶν κληρονόμων τὸ τοῦ ἐτέρου μέρος μειονθεῖ δοκεῖ οὔτε κοινούγκτημα αὐτοῖς ὁ οὐσουφρούντος καταλείπθαι νομίζεται· οὔτε γορ οὐσουφρούντος αὐτοῖς διαθέμενος ἴδιανδις φαγεῖται καταλείποντς, μάθε τούτῳ ὡς ἐν ιανοῦ^{s)} ἐνθι κληρονόμου ὑπόκειται πρόσωπον, ἀρχεῖ το τῆς προσαύξεως δίκαιον^{t)}, πλὴν εἰ μὴ ὁ κληρονόμος ὡς λεγατάριος ἔχει τὸν οὐσουφρούντον ἢ μῆτρος ἢ παύδος ὑπόκειται πρόσωπον^{u)} τούτῳ γόρ ἐκ τῶν μετά τούτο^{v)} διγά τοιτέντεν ἐπειδὴ τούτῳ εἴτιν τὸ προλαβόντος θέματος ἀρχεῖ το τῆς προσαύξεως δίκαιον, εἰκότως το πιστὸν θατέφον τῶν κληρονόμων ἀπολλημένον^{w)} οὐσουφρούντον μέρος πρὸς τὸν λεγατάριον ἤτοι πρὸς τὴν προπλειαρίαν μετέφεσται καὶ οὐ προστίθεται τῷ συγκληπόντῳ. συνωδεῖ τῷ ἀφρικανῷ γράφων ποὺ καὶ νεράτος, ἀρχεῖν οἷμεν το τῆς προσαύξεως δίκαιον δίο γραφέντων κληρονόμων καὶ προπλειαρίας παρ' αὐτῶν ληγατευθείσης, καὶ τῇ τοιάντῃ τον γεραπίον συγέδει γνόμη το ὡς ἐν λογισμῷ καὶ κανόνι εἰσηγμένον τῷ κέλσῳ τοτέ γαρ χώρων ἔχειν φοῖ τὸ τῆς αὐξήσεως δίκαιον, ὅτε τῇ τῶν διο συνδρομῇ μερίζεται ὁ οὐσουφρούντος ἐξ ἀρχῆς αὐτοῖς ἀρμότων ἐξ ὀλόκληρου· τούτῳ δὲ αὐτῷ καὶ ἐπὶ τραπεζίος ἔκει πάλιν ὁ κέλσος οἵον δύο τινὲς κοινὸν ἔχοντας ἀγόραν ἐτραπεζεύσαν τινὶ τῷ προπλειαρίᾳ· καὶ ἐνταῦθα γάρ, τὸ παρ' ἐνὸς τούτων μέρος ἀπολλίμενον^{x)} τὸν οὐσουφρούντον μετέφεσθαι φησιν ἐπὶ τῷ προ-

si partem suam acquisitam alter amiserit, haec alteri accrescit. Sin autem alter eorum, qui concurrere debent, non inveniatur, sive coniuncti sive disiuncti sint, qui inveniatur, solidum possidebit.

II. Afri. Si res deducto usufructu legata sit, L. 1. §. 4. ius accrescendi heredes non habent; sed pars amissa L. 2. ad dominum proprietatis redit. Tunc enim iuri ac- L. 3. pr. crescenti locus est, quum res duobus in solidum D. VII. 2. legata concursu dividitur.

III. Ulpia. Si duo domini deducto usufructu L. 3. §. 1. D. cod.

tum utitur usufructu, si non sit, qui concurrere possit et partem habere ususfructus, nec distinguo, utrum coniunctim usumfructum testator legaverit an disiunctum, si omnino, ut supra dictum est, utrique totum ab uno eodemque herede reliquerit.

5. [Cyr. l. 1 §. 3.] Et si duobus separatim utrius in totum ususfructus vel proprietas legata sit, iuri accrescendi locus est: in usufructu etiam postquam constitutus est.

6. [Steph. index l. 1 §. 4 l. 2 l. 3 pr. §. 1.] Julianus etiam hoc dicit: Duobus quis heredibus institutis Titio cuidam fundum Cornelianum deducto usufructu legavit, et ita legatarius erat proprietarius, heredes autem usufructuarii. Dicit igitur Julianus, si alter heredum partem suam amiserit, non coheredi accrescit sed ad proprietatem revertitur, quoniam non concursu heredum ususfructus inter eos dividi videtur, quemadmodum si quis Primo perfectum usumfructum reliquistet, et deinde eiusdem rei perfectum usumfructum Secundo relinquat: nam adiectio et concursu Secundi legatum Primi minueretur. In proposita autem specie quum testator non dixerit: Illi heredi usumfructum relinquendo et illi heredi eundem usumfructum, sed proprietatem legaverit deducto usufructu et hunc usumfructum proprietatem excipiendo ab initio pro parte hereditaria utrius assignaverit, consequenter etiam alterius heredis portio alterius concursu non videtur minui nec coniunctum iis ususfructus relictus esse videtur: neque enim specialiter usumfructum iis reliquisse testator conspicitur. Disce hoc regulariter: Ubi heredis persona intervenit, ius accrescendi cessat, nisi heres tamquam legatarius usumfructum habeat vel matris filii persona interveniat: hoc enim invenire est in sequentibus dig. Igitur quoniam in praecedente paragrapho ius accrescendi cessat, consequenter pars ususfructus ab altero herede amissa ad legatarium sive ad proprietatem revertitur neque accrescit coheredi. Consentit Africano etiam Neratius scribens alicubi, et putans ius accrescendi cessare, si duo heredes scripti sint et proprietas ab iis legata, et huic sententiae Neratii concinit ratio et regula Celsi, qui tunc dicit ius accrescendi locum habere, si ususfructus duobus ab initio in solidum competens concursu eorum dividatur. Hoc idem etiam ad traditionem trahit Celsus: veluti [si] duo communem fundum habentes proprietatem alicui tradiderint. Nam etiam hoc casu partem ususfructus ab altero amissam ad proprietatem redire Celsus dicit, reducem vero non toti proprietati accedere, sed ei parti proprietatis, quam tradidit qui modo usumfructum amisit. Ususfructus enim eam partem quaerit, a qua ab initio divisus est.

q) Cod. ἀγρ βουλοντ. q...

r) Deest in Cod.

s) Cf. Schol. c. II 272 Fabroti.

t) Haec verba: ἀρχεῖ — πρόσωπον librarius verborum finalium similitudine deceptus in contextu omisit, sed postea in margine supplevit.

u) Cod. τὸ ξ videbatur habere.

v) Cod. ἀπολλημένου.

w) Cod. ἀπολλημένου.

ἀγόρων ἄνευ τῆς χρήσεως τῶν καρπῶν, καὶ ὁ εἰς ἀπολέση τὸ μέρος αὐτοῦ τῆς χρήσεως τῶν καρπῶν, πρὸς τὸ παραδοθὲν ἐξ αὐτοῦ μέρος τῆς δεσποτείας ὑποστρέψει.

L. 3. §. 2. Εἳναν ἀγόρας ληγατευθῆ μου καὶ σοὶ τοῦ αὐτοῦ ἡ D. VII. 2. χρῆσις τῶν καρπῶν, ἔχομεν πρὸς ἀλλήλους τὸ δίκαιον τῆς προσανήσησεως· ἐὰν γὰρ ἀπὸ σοῦ φθαρῇ, ἐμοὶ ἀνήκει, καὶ οὐχ ὑποστρέψει πρὸς τὴν δεσποτείαν· εἰ γὰρ ἐμοὶ καὶ σοὶ ληγατευθῆ χρῆσις καρπῶν, καὶ ἐπι-

ποιειταῖαν ὁ κέλσος, μετερχόμενον δὲ μὴ πρὸς πᾶσαν [ἔ]φαπλοντὸν τὴν προποιεταῖαν, ἀλλὰ πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς προποιεταῖας, ὅπερ ἐπαδίτευσεν ὁ νῦν ἀπολέσας τὸν οὐσούφρουκτον. καὶ γὰρ ὁ οὐσούφρουκτος ἐκεῖνο τὸ μέρος ἔχεται, εἴ τοι ἀρχὴν διηγέρῃ.

οὐ μόνον δύο τινας οὐσούφρουκτον ληγατευθῆτος χώρα τῇ προσανήσοιε, ἀλλὰ καὶ εἰ ἐτέρῳ μεν ἀγόρᾳ μὴ προσθεῖς μῆτρες εἰτῶν δεδούκτο οὐσούφρουκτῳ, ἐτέρῳ δὲ οὐσούφρουκτον [δ]*) διαθέμενος, ἐληγατευσε. συμφρέσθω δὲ τὸ εἰδημένον δίλγα προθεωρουμένον τῷν. ἔτερον ἐστιν προσανήσησις οὐσούφρουκτον καὶ ἐτέρον ἐπαναδροῦμέν τον. μὲν γάρ προσανήσησις συνιτάμενον ἔτι δηλοῖ τὸν οὐσούφρουκτον, ηδὲ ἐπαναδροῦμη σφεσθέντα. τοῦτο σὴ. ἔνθα μὲν γάρ οὐσούφρουκτος πρὸς προποιεταῖαν μετέχεται, τότε ἐπαναδροῦμη ἔστι τὸ γινόμενον, τούτοις πανέται ο οὐσούφρουκτος. ἔνθα δὲ οὐσούφρουκτος προστιθεται, τούτῳ ἔστι προσανήσησις, ὅδηλον συνιταμένον ἔτι τὸ οὐσούφρουκτον. μάθε καὶ τοῦτο· ἔνθα μὲν οὐσούφρουκτος βαδίζει πρὸς τὴν προποιεταῖαν, τοῦτο ἔστι ἐπαναδροῦμη. ἔνθα δὲ τούναντιν ἡ προποιεταῖα πρὸς τὸν οὐσούφρουκτον μετέχεται, τοῦτο λέγεται κονσολιδιτιών. μάθε καὶ τοῦτο· ἔντει*) τις οὐτως εἴπη· δίδωμι καὶ ληγατεύω ἀγόρᾳ, εἴτε τούτῳ αὐτῷ τὸν ἀγόριον ἐτέρῳ λεγατεύει τὸν οὐσούφρουκτον, λαμβάνει μὲν ὁ εἰς τῶν ληγαταῖων, ὁ τὸν ἀγόριον καταλέκουσις ὁ διαθέμενος, τὴν προποιεταῖαν καὶ ημισιν μέρος τοῦ οὐσούφρουκτον, λαμβάνει καὶ ὁ συλλεγατιών τὸ ημίον μέρος τοῦ οὐσούφρουκτον λαμβάνεις, καὶ τοῦτο σαρπετερον εὐρήσεις ἐν τῷ εἰδη. τον παρόντος τί. ταῦτα εἰδὼς ὅμα τὸ προκειμενον. τελευτῶν τις πόμμα μὲν καταλέκουσι τὸν ἀγόριον τὸν κορνελιανόν, μὴ προσθεῖς μῆτρας εἰπών δεδούκτο οὐσούφρουκτῳ, σεκούνδῳ δὲ τοῦ αὐτοῦ ἀγόριον τὸν οὐσούφρουκτον. ἔτι μὲν πρῶτος λαμβάνει τὴν προποιεταῖαν τὸν ἀγόριον καὶ ημισιν μέρος τοῦ οὐσούφρουκτον, ὁ δὲ σεκούνδῳ τὸ ἐτέρον ημισιν μέρος τοῦ οὐσούφρουκτον, δῆλον· εἰ δὲ ὅτι^{b)} συνέρη τον σεκούνδον ἀπολέσαι τὸ μέρος τοῦ οὐσούφρουκτον, ἔτι μὲν πρὸς τὸν πολὺμ τὸν ἔχοντα τὴν προποιεταῖαν καὶ ημισιν μέρος τοῦ οὐσούφρουκτον τὸ ἀπολλύμενον ἐπανέρχεται^{c)} τητων εστι ἔχο τῶν πιως ἐπανέρχεται ποτερον τῆς ἐπαναδροῦμης ὡς τὴν προποιεταῖαν, μα προσανήσησος ὡς ἐπὶ οὐσούφρῳ ἐπαναδροῦμη μηκετι οὐσούφρ μᾶλλον τῷ προσωπῷ τοῦ ποιμον προστεθεὶη ὡς συνουσουφρουκτονασ .. δοκεῖταθο μαλιστα ο .. προποιεταῖη .. ἔστι παρ' αὐτοῖς καὶ ἡρεσειν ὥστε τῷ δικαιῳ τῆς προσανήσησος μέρος καὶ μὴ εἰς τὴν προποιεταῖαν ἐπανατρέχειν καὶ μὴ θαυμασθειει τῆς προποιεταῖας αὐτῆς μᾶλλον ἐπανέρχεται, ἀλλὰ τῷ προσώπῳ τοῦ ποιμον προστιθεται καὶ συμβῆ δε την .. ουτ .. προποιεταῖη .. ἐπικτήσασθαι καὶ κονσολιδιατιώνα γενέθαι καὶ οὐτοις χώρα γίνεται τῇ προσανήσησι ει τον οὐσούφρουκτον μέρος α ..

..... καὶ τὸ οἰκεῖον ἀπολέτη τὸν οὐσούφρουκτον μέρος ἐπὶ τὸν ληγαταῖον προσανήσησι ἄλλ

fundum tradiderint, et alter ex his partem ususfructus amiserit, ad traditam ab eo dominii partem redit.

Si fundus mihi legatus sit et tibi eiusdem ususfructus, invicem ius acerseendi habemus: nam si a te amissus fuerit, ad me pertinet, et ad proprietatem non redit: si enim mihi et tibi legatus sit ususfructus, et proprietatem acquisiero, neutri no-

7. [Steph. index l. 3 §. 2]. Non solum si duobus ususfructus legatus sit iuri accrescendi locus est, sed etiam si testator alteri fundum (non adiiciens nec dicens: deducto ususfructu), alteri usumfructum legaverit. Hoc autem dictum exponatur paucis a nobis praemissis. Aliud est, accrescere usumfructum, aliud redire; nam si accrescat, adhuc consistere, sin redeat, extinctum esse apparet. Hoc nota; nam si ususfructus ad proprietatem revertatur, redire dicitur, hoc est ususfructus finitur; sin ususfructus accedit, accrescere dicitur, quod significat usumfructum adhuc consistere. Discas etiam hoc: Si ususfructus ad proprietatem accedit, redire dicitur; e contrario si proprietas ad usumfructum accedit, consolidatio dicitur. Discas etiam hoc: Si quis sic dicat: do lego fundum, deinde eiusdem fundi usumfructum alii leget, alter legatarius, cui fundum testator reliquit, proprietatem et dimidiam partem ususfructus fert, et collegatarius quoque dimidiam partem ususfructus fert, quia fundum legando testator non expresse adiecit, deducto ususfructu se eum legare. Sed et si dicat: do lego proprietatem, postquam Titio usumfructum legavit, etiam sic nihilominus Maevius proprietatem et dimidiam partem ususfructus accipit, alteram autem partem ususfructus Titius fert, et hoc clarius invenies dig. 5 (4) huius tit. His cognitis vide quod propositum est. Decedens aliquis Primo reliquit fundum Cornelianum, non adiiciens nec dicens: deducto ususfructu, Secundo autem eiusdem fundi usumfructum. Patet, Primum accipere proprietatem fundi et dimidiam partem ususfructus, Secundum autem alteram partem ususfructus: si forte Secundus partem ususfructus amittat, ad Primum, qui proprietatem et dimidiam partem ususfructus habeat, partem amissam reverti

(Complura desiderantur.)

x) Deest in Cod.
y) Hoc loco in Codice contextus Indicis Stephaniani paululum interrupitur, et ad latus habetur hoc scholium: ἀντονέστιν εἰσφρόνευσε ψυλὴν προποιεταῖαν, ὡς διγ...
Quod scholium quo pertineat non satis intelligo.

z) Hinc haustum est schol. b. II. 272 Fabroti.

a) Cod. utc.

b) Sic legebam.

c) Expl. fol. 41. 42. Inc. fol. 178. 185.

κτήσουμαι τὴν δεσποτείαν, οὐδετέρῳ ἡμῶν ἀπόλλυται τὸ τῆς προσανέγησεως δίκαιον⁵⁰⁾. ἀλλὰ τοῖς αὐτοῖς τρόποις ἀπόλλω τὴν χρῆσιν τῶν καρπῶν, οἷς ἡμελλον αὐτὴν ἀπόλλειν, εἰ μὴ γέγονεν ἔνωσις.

[δ'. Ιονλ.] Ἐάν ληγατευθῆ μοι ἄγοοῦ δεσποτεία, καὶ τοῦ αὐτοῦ ἡ χρῆσις τῶν καρπῶν ἐμοὶ καὶ σοὶ καὶ πέτρῳ, ἔκαστος ἡμῶν τὸ τρίτον ἔχει τῆς χρῆσεως τῶν καρπῶν· καὶ εἴτε σὺ εἴτε ὁ πέτρος ἐναλλαγὴν τῆς πρώτης καταστάσεως ὑποστῇ, τὸ μέρος αὐτοῦ ἐμοὶ καὶ τῷ ἄλλῳ δομοίως προσανέξει.

[ε'. Γαϊ.] Καὶ ἔαν παραδώσω τινὶ ψιλὴν τὴν δεσποτείαν, σωζεται μοι ἡ προσανέγησις τῆς χρῆσεως τῶν καρπῶν.

[σ'. Οὐλπιαν.] Τὸ αὐτό ἔστι, καὶ παρεῖ ἐν τῶν τριῶν ἔχοντων τὴν χρῆσιν γένηται ἡ ἔνωσις.

Ἐάν ψιλὴ μοι ληγατευθῆ δεσποτεία καὶ σοὶ τὸ ἥμισυ τῆς χρῆσεως τῶν καρπῶν, εἴτε σὺ ἀπολέσῃς τὸ μέρος σου εἴτε ὁ κληρονόμος, πρὸς τὴν δεσποτείαν ὑποστρέψει.

Ἐάν χωρὶς αἱρέσεως ληγατευθῆ χρῆσις ἐμοὶ τῶν καρπῶν καὶ σοὶ ἡ αὐτὴ ὑπὸ αἱρέσιν, ἐμοὶ δὲ ἐν τῷ μεταξὺ ἀρμόζει· καὶ ἔαν πάθω τῆς πρώτης καταστάσεως ἐναλλαγὴν, δλως φθείρεται. ἔξοιόσης δὲ τῆς αἱρέσεως, σὺ δλον λαμβάνεις, εἰ δὲ μὴ ὑπέστην τῆς πρώτης καταστάσεως ἐναλλαγὴν, κοινῶς αὐτὴν ἔχουμεν.

[ζ'. Παῦλ.] Ἐάν χρῆσιν καρπῶν ληγατεύσω σοὶ καὶ τοῖς κληρονόμοις μον, τὸ ἥμισυ σὺ ἔχεις καὶ τὸ ἥμισυ οἱ κληρονόμοι μον· εἰ δὲ καὶ σοὶ καὶ παντὶ μετὰ τῶν κληρονόμων μον, ἀνὰ τρίτον ἔχετε· οὐ γάρ ἔστι διαφορὰ τὸ εἰπεῖν ἐν τῷ ληγατεύειν· τῷδε καὶ τῷδε διαφέρει μετὰ μάρκου, ἡ τῷδε καὶ τῷδε καὶ μάρκῳ.

[η'. Οὐλπιαν.] Ἐάν τῇ γνωσκὶ μον καὶ τοῖς παισιν αὐτῆς⁵¹⁾ ληγατεύσω χρῆσιν καρπῶν, ἔχουσι τὴν προσανέγησιν, τὸ αὐτό, καὶ μόνον τοὺς παῖδας ἔγραψα κληρονόμονς, εἰ καὶ ὡς ληγατυγλοντος αὐτοὺς οὐδὲ ὀνόμασα, ἀλλ’ ἔδειξα βούλεσθαι αὐτοὺς μετὰ τῆς μητρὸς τοφεσθαι. εἰ δὲ ἔξωτικονσ σὸν αὐτοῖς ἔγραψα κληρονόμους, ληγατάριοι νοοῦνται οἱ παῖδες.

[θ'. Άφρικαν.] Ἐάν δύο ληγατευθῆ δεσποτεία καὶ⁵²⁾ ἄλλῳ χρῆσις καρπῶν, οἱ δύο τὸ ἥμισυ ἔχουσι καὶ δ⁵³⁾ ἄλλος τὸ ἥμισυ, καὶ τὸ ἔνατον, ἔαν ἐν ληγατευθῆ ἀγρός καὶ ἄλλοις δύο ἡ χρῆσις τῶν καρπῶν.

ι'. Οὐλπ. Καὶ τῷ ἀπολέσαντι τὸ ἴδιων μέρος ἔσθ' ὅτε γίνεται προσανέγησις· ἔαν γὰρ ἐμοὶ καὶ σοὶ ληγατευθῆ χρῆσις καρπῶν, καὶ κωλυθείνος ἔγω·

εἴτε ὁ ληγατάριος εἴτε ὁ κληρονόμος τὸ οἰκεῖον ἀπολέσῃ μέρος τουτοῦ· μέρος προπορ ἐπανατρέψει καὶ μᾶλλον ἔργεσθαι τὸ παρὰ θατέρου ἀπολλόμενον μέρος ἐπὶ τον .. π..... λέγειν μητε ποιουν στε ληγατάριος καὶ ὁ κληρονόμος ἴδιως τῷ ληγαταριοι κατ συμφω .. τὸ τοῦ κληρονόμου μέρος οὔτε στι ἔνθα κληρονόμος πρόκι ἀλλ' ὁ ληγατάριος ἔχει εως .. .
— — — — — || || || || || || || d)

strum perit ius accrescendi: sed iisdem modis usumfructum amitto, quibus amissurus eram, si consolidatio facta non esset.

IV. *Iul.* Si mihi proprietas fundi legata sit, L. 4. et eiusdem ususfructus mihi et tibi et Petro, quilibet D. VII. 2. nostrum trientem ususfructus habet: et sive tu sive Petrus prioris status permutationem passus fuerit, pars eius mihi et alteri similiter accrescit.

V. *Gai.* Et si tradidero alicui nudam proprietatem, ius accrescendi in usufructu mihi servatur. L. 5. D. eod.

VI. *Ulpian.* Idem est, et si apud unum ex tribus usufructuaris consolidatio facta sit. L. 6. pr. D. eod.

Si nuda proprietas mihi legata sit et tibi dimidia §. 1. ususfructus, sive tu partem tuam amiseris sive heres, ad proprietatem redit.

Si pure ususfructus mihi legatus sit et idem tibi §. 2. sub conditione, totus interim mihi competit: et si prioris status mutationem passus fuero, totus perit. Sed si extiterit conditio, tu totum consequeris. Si vero prioris status permutationem passus non sim, communiter eum habemus.

VII. *Paul.* Si usumfructum tibi et heredibus L. 7. meis legavero, dimidiā tu habes et dimidiā heredes mei: sed si et tibi et Paulo cum heredibus D. eod. meis, singuli tertiam habetis: nec enim interest, ita legetur: illi et illi cum Marco; an ita: illi et illi et Marco.

VIII. *Ulpian.* Si uxori meae et liberis eius L. 8. usumfructum legavero, habent ius accrescendi. Idem D. eod. est, etsi solos heredes scripsero, licet non ut legatarios eos nominaverim, sed ostenderim, velle me eos cum matre ali. Quodsi extraneos cum his heredes scripsero, filii legatarii esse intelliguntur.

IX. *African.* Si duobus proprietas legata sit L. 9. et alii ususfructus, duo dimidiā habent ususfructus D. eod. et alias dimidiā. Item contra, si fundus uni legatus sit, et duobus aliis ususfructus.

X. *Ulp.* Etiam ei, qui partem suam amisit, interdum pars ususfructus accrescit: si enim mihi et D. eod. tibi ususfructus legatus sit, et ego uti frui prohi-

50) Expl. fol. 41. 42. Inc. fol. 178. 185.

51) Expl. fol. 178. 185.

d) Expl. fol. 178. 185.

Zachar. Basil. Suppl.

52) Fabr. τό. Heimb. coniecit τό.

53) Hoc addo ex coni. Heimb.

γάρια καὶ μετὰ προκάταρξιν ἀπολέσω τὴν χρῆσιν τῶν καρπῶν, εἴτα καὶ σὺν ἀπολέσης τὸ μέρος σου, καὶ νικήσω, τὸ μέρος μόνον, διόρι ἀπώλεσαι, ἀποκαθίστησοι μοι δὲ πρός με δικαιούμενος· τὸ γὰρ σὸν μέρος δικαίῳ προσανέχεσσες λαμβάνω.

L. 11. α'. *Παπιαν.* Ἐὰν ἀπὸ μάρκον κληρονόμουν D. VII. 2. ληγατευθῆ μοι χρῆσις καρπῶν καὶ σὸν τοῦ αὐτοῦ πρόματος ἀπὸ παντὸν, ἀργεῖ ἡ προσανέχησις· ὥσπερ γὰρ⁵⁴⁾ ὅτε δύο τισὶ τοῦ αὐτοῦ πρόματος ἐξ ίσων μερῶν χρῆσις καρπῶν ληγατευθῆ.

L. 12. β'. *Οὐλπιαν.* Καθ' ἑτέρου γὰρ καὶ καθ' ἑτέρου^{D. eod.} ρου τὴν ὄγηγήν ἔχομεν.

TITULOS I'.

Ποιαὶς ἡμέραις δὲ τῆς χρήσεως καρπὸς ληγατευθῆς προχωρεῖ.

L. 1. pr. α'. *Οὐλπιαν.* Ἀποξ γίνεται ἡ προχώρησις χρί- D. VII. 3. σεως καρπῶν, εἰ μὴ ἄρα κατ' ἐνιαυτὸν ἡ μῆνα ἡ καθ' ἡμέραν ληγατευθῆ· τότε γὰρ, ἐπειδὴ πολλά ἔστι τὰ ληγάτα, καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν ἡ μῆνα ἡ ἡμέραν προχωρεῖ· ἡ ὅτε ἡμέραν παρ' ἡμέραν.

§. 1. Καὶ κἄν μὴ δύνανται καθ' ἡμέραν οἱ καρποὶ λαμβάνεσθαι, τὸ ληγάτον οὐκ ἔστιν ἀνίσχυρον.

§. 2. Προχωρεῖ δὲ ἡ χρῆσις τῶν καρπῶν καὶ ἡ μόνη⁵⁵⁾ χρῆσις μετὰ τὴν προσέλευσιν τῆς κληρονομίας, ὅτε καὶ δύνανται τις χρήσασθαι. τοιγαροῦν ὁ κληρονομιαῖς δοῦλος τὰ μὲν ἄλλα ληγάτα προσπορίζει τῇ κληρονομίᾳ· ἐπὶ δὲ τῆς χρήσεως τῶν καρπῶν περιμένομεν τὸ πρόσωπον τοῦ δεσπότου τοῦ χρήσασθαι δυναμένον.

§. 3. Ἡνπὸ δὲ ἡμέραν καρπῶν χρῆσις μετὰ τὸ ἐπιστῆναι τὴν ἡμέραν προχωρεῖ· συνίσταται γὰρ ἡ χρῆσις τῶν καρπῶν ἀπὸ ἡμέρας καὶ ὑπὸ ἡμέραν.

§. 4. Πρὸ τῆς ἐπεισελένσεως ἡ πρὸ τῆς ἡμέρας ἐπὶ τοῦ⁵⁶⁾ ὑπὸ ἡμέραν οὔτε ἡ περὶ τῆς χρήσεως τῶν καρπῶν ἄγωγή προχωρεῖ, καὶ δὲ κινῶν οὐδὲν πράττει.

τῆς^{c)} κληρονομίας προσπορίζεσθαι.

τοῦ ἀνων. ἀνάγν. βι. λε' τι. β' διγ. ιε' καὶ βι. μά' τι. α' διγ. ξά' καὶ βι. με' τι. γ' διγ. κε'.

ἐνιαυτοφ. καὶ μήρη οὐσούφρονυκτος δουλεία ἐστὶν, ὡς βιβ. γ' τι. α' διγ. α', καὶ εἴρηται διγ. δ' τοῦ αὐτοῦ τι. ὅτι ἴψοι ἴοντες δουλεία οὐ συνίσταται EX DIE ἡ ἵν διεύ, ἀλλὰ παραγαρφὴ ἀντιθέται^{f)} τῷ παρόν τὰ συνδεδογμένα τὴν δουλείαν ἐκδικοῦνται.

οὐ μόνον δὲ δὲ οὐσούφρονυκτος οὐ προχωρεῖ πρὸ τῆς τοῦ κληρονομουν διδίτονος, ἀλλὰ οὐδὲ ἡ ἐπὶ τῷ οὐσούφρονυκτῷ ὁρμότειν δύνανται ἄγωγή μήπω ἀδιτεύσαντος τοῦ κληρονομουν τὸ αὐτό ἐστι τι καὶ ἵν^{e)} [διεύ δὲ] οὐσούφρονυκτος [ληγατευθῆ.] ὥσπερ γάρ οὐσούφρονυκτος πρὸ τῆς ἡμέρας οὐ προχωρεῖ, οὗτος οὐδὲ ἡ ἐπὶ τῷ οὐσούφρονυκτῷ ἀρμότειν δύνανται ἄγωγή. τὸ πρὸ τῆς ἡμέρας κινῶν δηγατάρφοις οὐ πιονυπετεύεις ἀλλὰ LIUD κινέει, ἐπειδὴ αὐτῷ τῇ πρὸ τῆς ἡμέρας κινῶν δηγατάρφοις πρὸ τῆς ἡμέρας κινῶν δηγατάρφοις πλουσπετεύειν.

54) Malim: κατ.

55) Inc. fol. 134. 139.

56) Heimb. coniicit: τῆς. Sed Anonymus, ex cuius Di-

bitus usumfructum petiero et post item contestatam usumfructum amisero, deinde et tu portionem tuam amiseris, et causam obtinuero, partem duntaxat, quam amisi, restituit mihi, qui mecum litigavit: partem enim tuam iure accrescendi capio.

XI. *Papinian.* Si a Marco herede ususfructus mihi legatus sit et tibi eiusdem rei a Paulo, cessat ius accrescendi: quemadmodum si duobus aequis portionibus eiusdem rei ususfructus legatus fuisset:

XII. *Ulpian.* Nam adversus alium et alium actionem habemus.

TITULUS III.

Quibus diebus ususfructus legatus cedat.

I. *Ulpian.* Ususfructus semel cedit, nisi forte in annos singulos vel menses vel dies legatus sit: tunc enim, quia plura legata sunt, per singulos annos vel menses vel dies cedit: vel quum alternis diebus legatus est.

Et licet fructus quotidie percipi non possint, legatum non est inutile.

Dies autem ususfructus et nudi usus cedit post aditam hereditatem, quum et uti frui quis possit. Itaque servus hereditarius caetera quidem legata hereditati acquirit: in usufructu autem exspectamus personam domini, qui uti frui possit.

Ususfructus ex die, postquam dies venit, cedit: ususfructus enim ex die et in diem constituitur.

Ante aditam hereditatem vel ante diem in usufructu ex die debito nec actio de usufructu cedit, et agens nihil facit.

1. [Steph. index l. 1 §. 2 D. VII, 3]. hereditati acquiri.

2. *Anon.* [ad l. 1. §. 2]. Lege lib. XXXVI tit. 2 dig. 16 [§. 1] et lib. XLII tit. 1 dig. 61 [§. 1] et lib. XLV tit. 3 dig. 26.

3. *Enantioph.* [ad l. 1 §. 3]. Tamen ususfructus servitus est, ut lib. VIII tit. 1 dig. 1, et dig. 4 eiusdem tituli dicuntur, servitutem ipso iure non consistere ex die vel in diem, sed exceptionem opponi contra placita servitutem vindicanti.

4. [Steph. index l. 1 §. 4]. Non solum autem ususfructus non procedit ante aditionem heredis, sed nec actio de usufructu competere potest antequam heres adierit. Idem est, etsi ex die ususfructus legatus est. Nam sicut ususfructus ante diem non procedit, ita nec actio de usufructu competere potest si ante diem legatarius agat, non plus petit, sed agit, quoniam legatarius ante diem agens plus petit.

gestis hic locus in Basilica translatus est, omnino scripserat τοῦ sc. οὐσούφρονυκτου.

e) Inc. fol. 134. 139.

f) Cod. Eritheas.

g) Lege ξε διε.

[ΤΙΤΛΟΣ Δ'.]

Ποίους τρόποις ἡ χρῆσις τῶν καρπῶν καὶ ἡ
χρῆσις ἀπόλλυται.

Βι. ζ τῶν διγ. [ιι. δ']

α'. [Οὐλπιαν.] Ἡ συστᾶσα χρῆσις τῶν καρ-
πῶν καὶ ἡ περὶ αὐτῆς ἀγωγὴ φθείρεται τῇ τῆς πρώ-
της καταστάσεως ἐναλλαγῇ. εἰ δὲ πρὸ τῆς προχω-
ρῆσεως τις τὴν πρώτην κατάστασιν ἐλαττωθῇ, οὐ
φθείρεται. τὰ αὐτὰ καὶ περὶ τῆς παρὰ τὸ ἀκριβές
ονυματικής χρῆσεως τῶν καρπῶν ἐν ἐμφυτευτικῷ
ἀγρῷ⁵⁷⁾. εἰ δὲ καὶ ληγατευθῆσις ὑπόδος ἀπὸ ἡμέρας
καὶ ἀξιωθῆσις ἀποκαταστῆσαι μοι τὴν χρῆσιν τῶν καρ-
πῶν, καὶ πρὸ τῆς ἡμέρας ὑποστῶ τῆς πρώτης κατα-
στάσεως ἐναλλαγῆν, σωζεται μοι ἡ χρῆσις τῶν καρ-
πῶν φιλαγάθως. καὶ ἐπὶ τοῦ⁵⁸⁾ κατ' ἔνιαντὸν ἡ
μῆτρα ἡ ἡμέραν μόνη ἡ προχωρήσασα φθείρεται.

εἰπὼν ὁ γομοθέτης ὅπως ὁ οὐσούφρουκτος συνίσταται καὶ
περὶ τῆς αὐτοῦ διδύνεις προσανηγμένως, εἴτα καὶ τὴν τῆς αὐτοῦ
προχωρῆσεως ἡμέραν προσθέτεις, νῦν καὶ τοὺς τρόπους ἀπα-
ριθμεῖται, δι’ ὧν φθείρεσθαι πέρικεν ὁ συντας οὐσούφρουκ-
τος. φθείρεται δὲ τῇ καπίτις δεμιοντίον, μεγάλῃ δημονότι
ἡ μέση, οὐ μόνον οὐσούφρουκτος, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐπὶ τῷ οὐσού-
φρουκτῷ ἀγωγή, καὶ οὐ διαφερόμεθα εἴτε ἀπὸ ληγάτου ἡ
πάκτων ἢ παῦθεν ἔτερον νόμιμον τρόπον συνέστητη¹⁾ ὁ οὐσού-
φρουκτος. τὸ αὐτὸν λέγω, καὶ ἀγροῦ βεκτιγαλίου ὁ οὐσού-
φρουκτος ἡ καὶ συντεφρικαΐς ἡ ποφειλεται¹⁾ οἵμαζ. καὶ τὰ
μαλιστα χαρούντα συνίσταται κυρίως ἐπὶ τούτων οὐσούφρουκτος,
ἐπειδὴ μὴ δεσπόται τούτων εἴην οἱ παραχωροῦντες τὸν οὐ-
σούφρουκτον τοῦ βεκτιγαλίου ἀγροῦ ἡ τῆς συντεφρικαΐας
οίκας, ὅμως τῇ καπίτις δεμιοντίον τῷ παραχωρηθέντῳ
ἀπόλλυται τούτων ὁ οὐσούφρουκτος καὶ ἡ ἐπὶ αὐτῷ ἀγωγή.
[τῇ] δὲ καπίτις δεμιοντίον φθείρεται ὁ οὐσούφρουκτος, ὅταν
ἔτιχε ἡδη συντάς τουτούς προχωρήσας ἡτοι ἀρμόσας, καὶ μὴ
καὶ τῇ καπίτις δεμιοντίον φθείρεται ὁ οὐσούφρουκτος ὁ μῆτρα
συντάς πρὸ τῆς ἀθλίον τοῦ πληγούμονος ἡ καὶ πρὸ τῆς προ-
χωρήσεως τοῦ λεγάτου²⁾ (τί γιρ; οὐτὶ ἐξ διε λεγατευθεις ἡρ ὁ
οὐσούφρουκτος) εἰ δὲ καὶ συνέβη τῷ ληγαταριώ καπίτις δεμι-
οντίον, οὐ φθείρει τὸν οὐσούφρουκτον ἡτοι τῇ ἐπὶ αὐτῷ
ἀγωγή.

Ἐναντιοφ. ἐν τῷ γ' διγ. τοῦ θ' τι. [φησί] ὅτι παίνεται
οὐσούφρουκτος ἀνήκειν [μή]πα ἀξιάμενος, καὶ βι. λέ τι. α'
διγ. [τῇ] φρονί, ὅτι ἐν ληγατεύσιν σοι οὐσούφρουκτον [δού-
λου]³⁾, καὶ εἴπω αὐτὸν ἐλευθερωθῆναι ὅτε παίνεται πρὸς σὲ
ὁ οὐσούφρουκτος ἀνήκειν, καὶ ἐν ξῷ μον ἀποθάνῃς ἡ
..... δεκτικός, οὐκ ελευθερούται ὁ δύλος⁴⁾ οὐ γαρ λέγουμεν
παύσασθαι τὸν οὐσούφρουκτον τὸν [μή]τε αξιάμενον ἀνήκειν.

ἐν¹⁾ τῷ γ' διγ. τοῦ θ' τι. τοίτου τοῦ βι. φησὶν ὅτι καὶ
ὁ μῆτρα ἀξιάμενος παίνεται.

Ἐλεγ[ατεύθη σοι] ἀγρός [εξ]⁵⁾ διε⁶⁾ ἡτοι ἀπὸ φανερᾶς
ἡμέρας καὶ ἡξιαθῆσις τούτου⁷⁾ δούναι μοι τὸν οὐσούφρουκτον
πρὸ δὲ τῆς ἡμέρας ὑπέστην καπίτις δεμιοντίον. Ἐδωμεν μήτι
ἔργωται μοι ὁ οὐσούφρουκτος, ὥσανει τῆς ἡμέρας αὐτᾶς μῆτων
προχωρησάσης. ὄπερ μάλλον φιλαγάθως δεχόμεθα. [δια]
τούτῳ [διε] φιλαγάθως δεχόμεθα, ἐπειδὴ μὴ ιδικῶς τῷ φιλε-
κούμεσσῳ τῷ οὐσούφρουκτον προσθίκεν ἡμέραν, ἀλλὰ τὸν
ἀ[γρὸν] εξ [διε] ληγατεύσας ἐτέρῳ ἡξιόνεν αὐτὸν δούναι μοι
τὸν τούτου οὐσούφρουκτον, διὰ τούτο οὐν τὸν μ.....
..... ὁ οὐσούφρουκτος ἐν .. κατ .. τούτῳ .. τὸν ..
..... διαθέμενος καταλέοιτε⁸⁾ μήτων γαρ τὸ ληγάτον λαβὼν οὐ
δίγαται τὸν οὐσούφρουκτον μοι παρασχεῖν.

τοῦ ἀνων. αὐτον καὶ μει...
καὶ ἡμέρα προχωρεῖ, ὡς τι. ζ.

57) Textus Fabroti et Heimbachii magnopere a nostro
discrepat.

h) Cod. μέση.

i) Legebam in Cod: μαὶ οὐσούφρος ... περιειει τις.

k) Deerat in Cod.

l) In Cod. haec uno tenore iuncta sunt praecedenti scholio.

TITULUS IV.

Quibus modis ususfructus et usus amittatur.

Lib. VII Dig. tit. 4.

I. *Ulpian.* Ususfructus constitutus et actio de L. I.
usufructu prioris status mutatione extinguitur. Sed D. VII. 4.
si ante diem cedentem capite quis deminutus sit, non
extinguitur. Eadem dicenda sunt et de usufructu,
qui contra iuris rationem constituitur in fundo em-
phyteuticario. Sed et si tibi fundus ex die legatus
sit et rogatus sis, usumfructum mihi restituere, et
ante diem capite deminutus fuerim, ususfructus mihi
benigne servatur. Et in usufructu, qui in annos sin-
gulos vel menses vel dies constitutus est, is solus
amittitur, qui iam processit.

1. [Steph. index l. I pr. §. 1 D. VII, 4]. Postquam
legislator exposuit, quomodo ususfructus constituatur, et
docuit, quomodo accrescat, denique adiecit, quando dies
citas cedat, nunc etiam modos enumerat, quibus usus-
fructus constitutus amitti solet. Amittitur autem ca-
pitis diminutione, magna scilicet vel media, non solum
ususfructus sed etiam actio de usufructu, nec discrimen
facimus, utrum legato vel pacto vel alio legitimo modo
ususfructus constitutus est. Idem dico, et si ususfructus
agri vectigalis vel superficie debeat. Nam licet in
his proprie ususfructus non consistat, quoniam qui agri
vectigalis vel superficie usumfructum cedunt non sunt
domini, tamen capitis diminutione eorum, quibus cessus
est, ususfructus eorum et actio de eo amittitur. Sed
ita capitis diminutione ususfructus amittitur, si iam
constitutus est hoc est processit vel competit, non au-
tem amittitur capitis diminutione ususfructus nondum
constitutus, antequam adeat heres vel dies legati cedat:
(finge enim usumfructum ex die legatum) et si legata-
rium capite minui contigerit, ususfructus sive actio de
eo non amittitur.

2. *Enantioph.* [ad l. I §. 1]. Dig. 3 tit. 9 dicit,
desinere pertinere usumfructum, qui nequid coepit,
et lib. XXXV tit. 1 dig. 96 dicit, quod, si tibi legavero
usumfructum servi eumque manumitti iussero, quum
desierit ususfructus ad te pertinere, et vivo me deces-
seris vel [legatum] capere [non potueris], servus non
manumittitur: neque enim dicimus desiisse usumfructum,
qui nec coepit pertinere.

3. [Anon. ad l. I §. 1]. Dig. 3 tit. 9 huius libri
dicit, desinere etiam eum, qui nequid coepit.

4. [Steph. index l. I §. 2]. Fundus tibi legatus est
ex die certa et rogatus es mihi eius usumfructum dare:
sed ante diem capite minutus sum. Videamus ne forte
salvus mihi sit ususfructus, quasi dies eius nondum
cesserit. Quod benigne magis admittimus. Ideo autem
benigne admittimus, quia non ipsi fideicommisso usus-
fructus diem adiecit, sed fundo alii ex die legato ro-
gavit eum, ut mihi usumfructum eius daret, ideo igitur
..... testator reliquit: nam
quum legatum nondum coperit, usumfructum mihi nen
potest praestare.

5. Anon. [ad l. I].
..... et dies cedit, ut tit. 6.

58) *Heimb.* legi vult τῆς. Sed vide supra not. 56.

m) Cod. διεμ. Forte ἵν διεμ erat: eodem errore, ut
supra not. g.

n) Cod. τοῦτο.

L. 2. pr. β'. [Παπ.] Ἐὰν διηρημένως ἔμοι καὶ σοὶ ἐνιαν-
D. VII. 4. τὸν παρ' ἐνιαντὸν χρῆσις καρπῶν ληγατεύθη, γνωμὴ
μένει ἡ δεσποτεία. ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ εἰς ἡμᾶν, τὸν
χόρον αὐτοῦ ὁ τὴν δεσποτείαν ἔχων γέμεται· οὐτε
γάρ ἔχομεν προσαύξησιν. εἰ δὲ εἰς ἑστίν ὁ κελευσθεὶς
παρ' ἐνιαντὸν νέμεοθαι, τὸν ἐτερον ἐνιαντὸν ἡ χρῆσις
τῶν⁵⁹ καρπῶν τῇ δεσποτείᾳ συνάπτεται.

§. I. Ο δὲ ληγατεύων οὗτος δοκεῖ ἀναλαμβάνειν τὴν
χρῆσιν τῶν καρπῶν.

§ 2. Εἰ μὲν ἄμα δύο τισὶν ἐνιαυτὸν παρ' ἐμιαυτὸν
χοησὶς καρπῶν ληγατευθῆ, τὸν πρῶτον ἐνιαυτὸν ἄμα
νέμονται· ὅπερ εἴ ἐνὶ ἐληγατεύθη. εἰ δὲ χωρὶς
ἐκάστῳ ἐνιαυτὸν παρ' ἐνιαυτὸν ληγατευθῆ καὶ συμ-
φωνήσωσιν ὅμα νέμεοσθαι, ἀλλήλους ἐμποδίζονται· εἰ
μὴ συντρέχει αὐτοῖς ἡ γνώμη τοῦ διαθεμένου· εἰ δὲ
καὶ συντρέχει, ἐνιαυτὸν παρ' ἐνιαυτὸν σχολάζει ἡ
χοησὶς τῶν καρπῶν.

δύο τιοὶ δικηρέων ἀλτέρινις [ἀντις]^α) τουτούσιν ἐνιαυτὸν παρ^β ἐνιαυτὸν οὐσούφρουκτος τοῦ αἰτεῖν περάγματος ἔλεγα-
τενθῆ. ἔργωπαι τὸ λεγατόν, καὶ τοῦ^ρ) ἑτέρου τῶν ληγατι-
ώλων ἐπ τῷ α' ἐνιαυτῷ μηχανέμον τὴν τὸν οὐσούφρουκτον
κατὰ τὸν ἔχοντα ἐνιαυτόν μηχανέμον τούτον ὃ ἔτερος καὶ ἔχει τὸν
οὐσούφρουκτον, καὶ τῇ τῶν ἐνιαυτῶν κοντινούσιτον μένει τέως
τῆς προπομεταφίσιας ἔκτος ὃ οὐσούφρουκτος ἐφ' ἔνα ἐπαστον τῶν
ληγατιώλων μημβρανος μετερχόμενος. Ἐπερον ἔστιν εἰ τιτιγ ἐν
ἐντι κατέλιψε^γ) της οὐσούφρουκτον ALTERNIS ANNIS. ἐν-
τιθῆδα γάρ τοῦ μὲν α' εἶτε τοῦ σύνοφρουκτον ὃ τίτιον ἔχει^γ
καὶ τῷ ἔχοντι ὁ μηληρούμος, καὶ τῷ γ' παλίν ὁ τίτιος, είτα μετ
αὐτὸν ὁ μηληρούμος, καὶ οὕτως ἐφεξῆς· καὶ τούτον συμβάνει
τὸν τρόπον μη ἀδικαπώτας τοῦ οὐσούφρουκτον χωρίζεσθαι τὸν
προπομεταφίσιαν, ἀλλ' εἴναι τάπινην ἐν τέλει κατὰ τους χρόνους
ἔκεντος, καθ' οὗ τίτιος κεχρήσθω τῷ οὐσούφρουκτῳ μη δύ-
ναται, τὸ [αὐτὸν]^γ ἔνθα δύο τιοὶ δικηρημένως ······
ἀλτέρινις ἄντις ······ χω-
ρίζεσθαι ······ δ ετέρως ······ [ἄπλο τοῦ ληγα-
ταρίον γάρ αὐτ[θις μεταφ]έρεται πρὸς τὴν προπομεταφίσιαν ὃ
οὐσούφρουκτος καὶ μημβρανος· καὶ μέχει μὲν ἐνιαυτὸν πα-
τητῆ, μετέχοντα δὲ αὐτῆς ἐπὶ τὸν περιοντα ληγατάδιον, είτα
ἐπὶ τὴν προπομεταφίσιαν, καὶ οὕτω παλίν ἐπὶ τὸν περιοντα λη-
γατάδιον, καὶ ἀπλῶς ἐπειν ὡτάρεον [αὐτο]τῶν τελευτήσαντος
οὐ μένει λεπτον τις α περιοντα ληγατιώλων δ····· φ····· φ
ἄλλ' ε····· αντιν μεν πάρα ······ αν ······ πα ······ προ ······
τα γάρ τῆς π ······ ἐνταῦθα ······ οὐκ ἔχει

II. Pap. Si separatim mihi et tibi alternis annis ususfructus legatus sit, nuda manet proprietas. Quodsi alter nostrum decesserit, dominus proprietatis anno illius possidet: neque enim ius accrescendi habemus. Si vero unus tantum sit, qui alternis annis uti frui iussus sit, altero anno ususfructus proprietati iungitur.

Qui autem ita legat, videtur usumfructum repetere.

Si quidem duobus simul alternis annis ususfructus legatus sit, primo anno simul fruuntur: quemadmodum si uni legatus esset. Si vero separatim singulis alternis annis legatus sit et consentiant, ut simul fruantur, se invicem impediunt: nisi concurrat voluntas testatoris: sed et si concurrat, alternis annis ususfructus vacabit.

6. [Steph. index l.2 pr. sqq.]. Duobus separatis alternis annis ususfructus eiusdem rei legatus est: valet legatum, et si alter legatarius primo anno usumfructum habere cooperit, sequenti anno alter eum accipit et usumfructum habet, et continua annis ususfructus, ad unumquemque legatarium vicissim perveniens, a proprietate separatus manet. Aliud est, si Titio soli quis usumfructum alternis annis reliquerit. Hic enim primo anno Titius usumfructum habet, et sequenti heres, et tertio rursus Titius, deinde post eum heres, et sic deinceps: et sic contingit, proprietatem non continuo ab usufructu separata esse, sed esse perfectam iis annis, quibus Titius usufructu uti non potest. Idem est, si duobus separatis alternis annis — — — — — a legatario rursus transfertur ususfructus ad proprietatem et vicissim: et manet quidem anno cum ea, rursus autem transit ad legatarium superstitem, deinde ad proprietatem, et sic rursus ad legatarium superstitem: et ut breviter dicam, alterutro defuncto non manet — — — — —

59) Expl. fol. 134, 139. Inc. fol. 121, 114.

o) In Cod. deest.

p) Cod. *καὶ*? Forte: *καὶ γὰρ Θάτερον.*

g) Cod. ἐνὶ ἀντικατέλειψε.

r) Deest in Cod.

s) Expl. fol. 134, 139. Inc. fol. 121, 114.

v) In fine huius lineae legebam: ἐνθα τις εὐη καὶ.

ii) In fine legebatur: *xata ior autor zviautor.*

v) Finis lineae sic audibat: *πρὸς τὸν ληγατάριον.*

w) In fine legebam: λεγατεύω τὸν οὐσούφρουκτον τοῦδε.

x) In fine hi ductus conspiciebantur: *καταδεικνύειν* . . . η
βουληθεῖν . . .

y) In fine erat: οὐν ὥσπερ καὶ.

x) In fine huius lineae legebam: nati de.